שנה שניה. | OLAM KATAN. | Nr. 29.

תנאי החתימה.

באוסטריה־אונגריה: לשנה: 10.50 קראנען, לחצי שנה: 5.25 קראנען, לרבע שנה: 2.70 קראנען.

ברוסיה: לשנה: 4 רו״כ, לחצי שנה: 2 רו״כ, לרבע שנה: 1 רו״כ.

בשאר ארצות: באשכנז לשנה: 9 מארק, באנגליה לשנה: 8 שילינג, בשאר ארצות לשנה: 11 פרנק, בארץ ישראל לשנה: 10 פרנק.

החותמים לשנה שלמה יקבלו בסוף השנה תשורה יפה חנם.

דמי החתימה יוכלו לשלם גם לשעורין: 2 רובל בעת החתימה, ושני הרובל הנותרים בראשית הרבע השני (ובשאר ארצות בכסף המדינה לפי הקורס).

מחיר כל נומר 10 קאפ׳, 25 העללער.

עם „הפדגוג״:

באוסטריה־אונגריה:

לשנה: 15.50 קראנען, לחצי שנה: 7.75 קראנען, לרבע שנה 3.90 קראנען.

ברוסיה:

לשנה: 6 רו״כ, לחצי שנה: 3 רו״כ, לרבע שנה 1.50.

בשאר ארצות:

באשכנז לשנה: 13 מארק, באנגליה לשנה: 12 שיללינג, בשאר ארצות לשנה: 17 פרנק, בארץ ישראל לשנה: 16 פרנק.

בעד חלוף האדריסה 20 קאפ.

מהיר מודעות: בעד כל שורה קטנה פטיט 38 ה׳, 15 ק׳.

קרקוי, יום ד׳, ב׳ אייר תרס״ג. | גליון כט. | Krakau, 29 April (16 April) 1903.

כּוֹכָבִים.

I.

בֹּקֶר־אָבִיב, דְּמָמָה דַקָּה.
וְהַשֶּׁמֶשׁ הִשְׁלִיךְ חַכָּה —
קַו שֶׁל זֹהַר חַם וָקַל
וּבְקָצֵהוּ טִפַּת טַל —
בַּיָּם הַדְּמָמָה
עַל אֲדָמָה...

פִּתְאֹם פָּגַשׁ קַו־הָאוֹרָה
נֶפֶשׁ יֶלֶד, נֶפֶשׁ טְהוֹרָה
הַמִּתְעַתְּדָה לָצֵאת דֹּם —
וַיְרִימֶהָ חִישׁ לָרוֹם,
וַיַּשְׁקֶנָּה,
וַיְיַשְּׁנֶנָּה...

וְהַרְחֵק, מַעְלָה מִן הֶעָבִים
נִטְעָה בֵּין כָּל הַכּוֹכָבִים;
מֵאָז כָּל עֶרֶב יוֹצֵאת הִיא
עִם אֲחָיוֹתֶיהָ וּבִדְמִי:
הִיא מְזַהֶרֶת
וּמְשׁוֹרֶרֶת...

ז. שְׁנֵיאוֹר.

מַעֲשִׂיּוֹת וְאַגָּדוֹת.

א.

סֵפֶר בְּרֵאשִׁית[1].

מַעֲשֶׂה בְּאָדָם אֶחָד שֶׁהָיָה לוֹ בֵּן יָחִיד. וַיִּגְדַּל הַנַּעַר וַיִּגָּמֵל וַיְהִי בֶּן שָׁלֹשׁ שָׁנִים. וַיִּכְתֹּב לוֹ אָבִיו סֵפֶר בְּרֵאשִׁית וַיָּבֵא אֶת הַנַּעַר אֶל בֵּית הַמִּדְרָשׁ לִקְרֹא בוֹ. וַיְהִי הַיּוֹם וַיָּבֹאוּ אַנְשֵׁי צָבָא עַל הָעִיר וַיִּשְׁבּוּ אֶת הַנַּעַר, וְסֵפֶר הַחֻמָּשׁ בְּיָדוֹ. וַיּוֹלִיכוּהוּ לִמְדִינָה שֶׁל מֶלֶךְ וַיִּתְּנוּהוּ בְּבֵית הַסֹּהַר, וְאֶת הַסֵּפֶר שָׂמוּ בְּבֵית הַמֶּלֶךְ. וַיְהִי בַּלַּיְלָה אֶחָד נָדְדָה שְׁנַת הַמֶּלֶךְ, וַיֹּאמֶר לְהָבִיא אֶת סְפָרָיו וְלִקְרֹא לְפָנָיו. וַיִּמָּצֵא סֵפֶר הַנַּעַר בֵּינֵיהֶם, וְלֹא יָדַע גַּם אֶחָד מֵעַבְדֵי הַמֶּלֶךְ לִקְרֹא בוֹ. וַיְצַו הַמֶּלֶךְ וַיְבִיאוּ אֶת הַנַּעַר לְפָנָיו וַיָּשִׂימוּ אֶת הַסֵּפֶר בְּחֵיקוֹ. וַיֹּאמֶר לוֹ הַמֶּלֶךְ: הֲתוּכַל לְהַגִּיד לִי מַה כָּתוּב בַּסֵּפֶר הַזֶּה? — וַיֹּאמֶר: כֵּן. — וַיֹּאמֶר לוֹ הַמֶּלֶךְ: קְרָא לְפָנַי. וַיִּקְרָא הַנַּעַר: „בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ". וַיּוֹסֶף לִקְרֹא: „וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים: יְהִי אוֹר! — וַיְהִי אוֹר". וַיִּקְרָא הָלְאָה. וַיּוֹשֶׁב הַמֶּלֶךְ אֶת הַנַּעַר עַל הַמִּטָּה וַיֹּאמֶר: יִתְבָּרֵךְ אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ. וַיְצַו הַמֶּלֶךְ לְהַלְבִּישׁ אֶת הַנַּעַר וַיּוֹשִׁיבֵהוּ לְפָנָיו וַיֹּאמֶר לוֹ: בֶּן־מִי אַתָּה? וַיֹּאמֶר הַנַּעַר: בֵּן יָחִיד אֲנִי לְאָבִי וּלְאִמִּי. וַיִּשְׁבּוּ אוֹתִי מִלִּפְנֵי רַבִּי עִם הַסֵּפֶר הַזֶּה. — וַיֹּאמֶר לוֹ הַמֶּלֶךְ: אַל תִּירָא, כִּי אֲנִי אֲצַוֶּה לְהוֹלִיכְךָ לְאָבִיךָ. — וַיְהִי בַבֹּקֶר וַיְצַו הַמֶּלֶךְ לָתֵת לוֹ מַתָּנוֹת רַבּוֹת וּלְשַׁלְּחוֹ לְבֵית אָבִיו. וַיַּעֲשׂוּ כֵן. וַיָּבֹא לְבֵית אָבִיו בְּכָבוֹד גָּדוֹל, וַיְסַפֵּר לָהֶם אֵת כָּל אֲשֶׁר קָרָהוּ; וַיְבָרְכוּ וַיְהַלְלוּ אֶת יְיָ שֶׁהִגְדִּיל לַעֲשׂוֹת עִמָּהֶם וְעִם בְּנָם יְחִידָם חֶסֶד.

ב.

יוֹמוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ[2].

יוֹם שֶׁמֶּלֶךְ הַמָּשִׁיחַ בָּא, עוֹמֵד עַל גַּג בֵּית הַמִּקְדָּשׁ מַשְׁמִיעַ לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל: עֲנִיִּים, הִגִּיעַ זְמַן גְּאֻלַּתְכֶם! וְאִם אֵין אַתֶּם מַאֲמִינִים לִי רְאוּ בְאוֹרִי שֶׁזָּרַח עֲלֵיכֶם. — בְּאוֹתָהּ שָׁעָה מַבְהִיק הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹרוֹ שֶׁל מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ וְשֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְכֻלָּם הוֹלְכִים לְאוֹרוֹ שֶׁל מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ וּלְאוֹרוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְכֻלָּם בָּאִים וְנוֹפְלִים עַל פְּנֵיהֶם. — וַעֲתִידִים אֲבוֹת הָעוֹלָם לַעֲמֹד [לָקוּם מִקִּבְרָם] בְּנִיסָן. — וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַגְבִּיהַּ לְמָשִׁיחַ עַד שְׁמֵי הַשָּׁמַיִם וּפוֹרֵשׂ עָלָיו סַדִּין שֶׁל כְּבוֹדוֹ. — לֹא מַלְכוּת אַחַת וְלֹא שְׁתַּיִם בָּאוֹת עָלָיו, כִּי אִם מֵאָה וְאַרְבָּעִים מַלְכֻיּוֹת מַקִּיפוֹת אוֹתוֹ. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹמֵר לוֹ: אֶפְרַיִם מְשִׁיחַ צִדְקִי! אַל תִּירָא מֵהֶם וּמֵהֲמוֹנָם! — עוֹשֶׂה לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁבַע חֻפּוֹת שֶׁל אֲבָנִים טוֹבוֹת וּמַרְגָּלִיּוֹת וּמַרְגָּדִין[1] וְקוֹרֵא לְרוּחַ צְפוֹנִית וּלְרוּחַ דְּרוֹמִית וְאוֹמֵר לָהֶם: כַּבְּדוּ וְרַבְּצוּ לִפְנֵי אֶפְרַיִם מְשִׁיחַ צִדְקִי כָּל מִינֵי בְשָׂמִים שֶׁבְּגַן עֵדֶן. — בְּאוֹתָהּ שָׁעָה מֵבִיא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת אֵלִיָּהוּ וּמָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד וּצְלוֹחִית שֶׁל שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וּמַקְלוֹ שֶׁל אַהֲרֹן בִּידֵיהֶם; וְנִקְבָּצִים כָּל יִשְׂרָאֵל, וְהַשְּׁכִינָה לִפְנֵיהֶם, וְהַנְּבִיאִים מֵאַחֲרֵיהֶם וְהַתּוֹרָה מִימִינָם וּמַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת מִשְּׂמֹאלָם. — וְנִקְבָּצִים כָּל הָעַמִּים אֶל עֵמֶק יְהוֹשָׁפָט. — וּכְשֶׁרוֹאִים יִשְׂרָאֵל גְּזַר דִּינָם הֵם מִתְיָרְאִים, וְקוֹרֵא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְאַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב לְהָעִיד שֶׁהֵם עַמּוֹ וְשֶׁהוּא אֱלֹהֵיהֶם. וְהֵם אוֹמְרִים לְפָנָיו: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם! לֹא אָמַרְתָּ לָהֶם: לֹא יִהְיֶה לָכֶם אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פָּנָי? וְהֵם אָמְרוּ לְפָנֶיךָ בְּכָל יוֹם שְׁתֵּי פְּעָמִים: שְׁמַע, יִשְׂרָאֵל! יְיָ אֱלֹהֵינוּ, יְיָ אֶחָד! — בְּאוֹתָהּ שָׁעָה עוֹבֵר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִפְנֵיהֶם וְיִשְׂרָאֵל עִמּוֹ אַחֲרָיו. — בְּאוֹתָהּ שָׁעָה מֵבִיא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הַתּוֹרָה וּמַנִּיחָהּ בְּחֵיקוֹ וּמַבְהִיק זִיוָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל מִסּוֹף הָעוֹלָם וְעַד סוֹפוֹ. —

ג.

גַּן עֵדֶן[2].

שְׁנֵי שַׁעֲרֵי כַדְכֹּד יֵשׁ בְּגַן עֵדֶן, וַעֲלֵיהֶם חוֹנִים שִׁשִּׁים־רִבּוֹא שֶׁל מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת, וְכָל אֶחָד מֵהֶם זִיו פָּנָיו כְּזֹהַר הָרָקִיעַ. וּבְשָׁעָה שֶׁצַּדִּיק בָּא, יוֹצְאִים לִקְרָאתוֹ, לוֹקְחִים

---

[1] מִסֵּפֶר מַעֲשִׂיּוֹת לְרַבֵּינוּ נִסִּים גָּאוֹן ז"ל בְּרַבִּי יַעֲקֹב נִשְׁמָתוֹ עֵדֶן.

[2] תָּנָא דְבֵי אֵלִיָּהוּ.

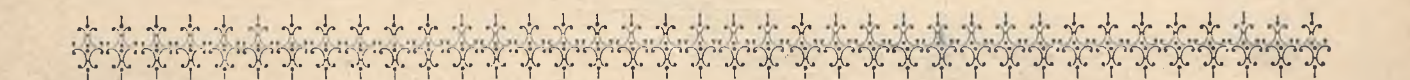
[1] מִין אֲבָנִים יְקָרוֹת.

[2] יַלְקוּט שִׁמְעוֹנִי, בְּרֵאשִׁית סִמָּן ק'.

מעליו את בגדיו, שעמד בהם בקבר, ומלבישים אותו בגדים של ענני הכבוד. ושני כתרים נותנים בראשו, אחד של אבנים טובות ומרגליות ואחד של זהב פרוים ומכניסים אותו למקום נחלי מים מקפים בשמונה מאות מיני ורדים והדסים; ונמשכים ארבע נהרות, אחד של חלב ואחד של דבש, אחד של יין ואחד של אפרסמון[1] וכל אחד מן הצדיקים יש לו חפה בפני עצמו לפי כבודו, וכל חפה וחפה יש לה למעלה גפן של זהב, ושלשים מרגליות קבועות בה, וכל אחת מבהיק זיוה, ופרי רמון של בזק מקף נגה השמש. ואין אצלם לילה, ואור צדיקים כאור נגה. — ויש בכל קרן (פנה) שבגן עדן שמונים רבוא מיני אילנות משבחים מכל עצי בשמים, ועומדים עליהם ששים רבוא של מלאכי השרת ומזמרים. — ועץ החיים באמצע ונופו (סבך ענפיו) מכסה כל הגן־עדן; ויש בו חמש מאות טעמים, ואין דמותו של זה דומה לזה, ואין ריחו של זה דומה לזה. ושבעה ענני הכבוד למעלה הימנו; וארבע רוחות מנשבות בו וריחו הולך מסוף העולם ועד סופו...

מיכה יוסף ברדיטשבסקי.

[1] שמן יקר נותן ריח.

ממראות ארץ ישראל:

גלגל.

הַצּוֹעֲנִית הָעִבְרִיָּה.

(ספור).

ד.

ויָמים עוברים אחרי לילות, ולילות עוברים אחרי ימים, ורבים הם הימים והלילות, עד שקריצביה אינה יודעת להם כל חשבון לצרפם לשנים. הצוענים התחילו ללמד אותה לשיר בשירים ולרקד „רקודים צוענים". היא הרגישה, שהתחילה להיות איזה דבר, שכל האהל דואג לו: הזקנים מתלחשים עליה, שהיא יפה מאד. פשרבר הגיד לה את הדבר הזה בפרוש. הוא מדד בזרת את מקלעת ראשה ומצא בה חמש במספר... מקלעת כזו, אמר לה, אין גם לאחת מבנות הצוענים... והיא שמחה לשמע תהלתה מפיו.

והיא היתה לאט־לאט לצוענית גמורה. בבקר בבקר, כאשר נראו קוי השמש על ההרים, או, כמו שהצועניות שבאהל היו אומרות: כאשר נראו קוצות הזהב של שער השמש היפה — קמה ותצא לפני השמש, ולחשה עם יתר הצוענים איזו תפלה, שלא הבינה בה אף מלה אחת, ושגם הצוענים, כנראה, לא הבינו בה יותר־ממנה. תפלה זו היתה כעין „לחש", שהצוענים מאמינים, שיש בו סגלה למי שאומרה. היא שמעה מפי הצוענים, כי השמש היא אלילה יפה, אך רעת לב וכעסנית. טוב ממנה הוא הלילה; ולכן אין כל צרך להתפלל אליו וללחש עליו, מפני שהוא משפיע רק מנוחה וטוב; וגם בשעה שהוא סוגר את עינו הגדולה לנום שנתו, הוא פוקח רבוא רבבות עינים קטנות להשגיח על הארץ מתוך שנה. קריצביה אהבה מאד את הלילה, והיתה זהירה בלילות האחרונים לחדש לבלי לשיר בלילה ולדבר בחשאי, לבל תעיר אותו משנתו.

אך פעם אחת קרה מקרה, וצועני האהל גנבו סוס בדרך מסעם. בעל הגנבה הרגיש בדבר, ורדף אחריהם; והלילה — ליל בהיר: הירח עמד בחצי השמים, והאיר את הדרך ואת כל הככר מסביב. הצוענים התחילו מלחשים ומתפללים ללילה, שיעצם את עינו לבל יראם הרודף. אבל הלילה התאכזר ולא סגר את עינו. אדרבה, דומה היה, שהירח עמד בלכתן, והאיר את כל הככר באור גדול... וכמו להכעיסם עברה ענה שחורה, כעפעף שחור, על פני עין הלילה; אך היא עברה לה הלאה והעין הוסיפה להביט ולהאיר. הצוענים נתפשו והכו מכות נאמנות וגם הגנבה לקחה.

אז התקצפו הצוענים המכים וימרדו בלילה: איש איש לקח מלא כף אבק־דרכים ויזרק למול פני הירח.

מאז היתה קריצביה יראה ונפחדת בלילות: היא חשה כאלו צפויה היא אל כל אסון; שהלילה לא יגן עוד על האהל... וכלם, כלם מפקרים עתה בלילות... אם יודע הדבר לחיות היער יתנפלו עליהם וטרפום... את כלם... גם את פשרבר לא ירחמו!... בכל כוכב מכוכבי מרום אשר ראתה—עף וחוצה את השמים, ראתה שבט הלילה הנטוי על האהל, ואז היתה מתפללת בלב חרד: „אנא לילה טוב! חמל־נא על האהל למעני! כי אנכי לא זרקתי אז עפר בפניך!" „גם פשרבר לא זרק!" הוסיפה ושקרה בחטיפה, כדי לגנב דעת הלילה ולעורר בלבו המלה על פשרבר הטוב.

ואולם ידוע ידעה גם, כי יש „אל" נעלם, אשר ספר לה פשרבר על אודותיו, ששמו „פרען", היא היה אל גבור חיל וקם ומרד בכל האלים, וירד הימה אל התהום, ופרש על עצמו שבעה רקיעים — רקיע בתוך רקיע. את הכל הפקיר לאלים, אך את הצוענים לקח תחת חסותו... „פרען" שונא את הישוב.

„פעם אחת, ספר לה פשרבר, בקשו ממנו הצוענים, שיתן להם „בית־מקדש", כמו שיש לכל העמים מבני הישוב; ויעתר להם, ויתן להם „בית־מקדש" של זהב טהור; ויבאו בני הישוב ויחליפו עם הצוענים: נתנו להם בית־מקדש בנוי מגבינה, ולקחו להם את מקדש הזהב. ראה „פרען" ויקצף מאד, ויתפללו אליו ויעתר להם, ויתן להם מקדש של כסף. ויבאו הרמאים בני הישוב שנית,

וַיִּבְנוּ לַצּוֹעֲנִים בֵּית מִקְדָּשׁ מִדְּבַשׁ, וְאֶת מִקְדַּשׁ הַכֶּסֶף לָקְחוּ לָהֶם; וְהַצּוֹעֲנִים חָגְגוּ בַּיּוֹם הַהוּא חַג חֲתֻנָּה – וַיִּתְלַקְּטוּ כָּל בְּנֵי הָאֹהָלִים לְהָבִיא אֶת הֶחָתָן וְהַכַּלָּה לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ, כַּמִּנְהָג. וַיָּבֹאוּ מֵרֹאשׁ אֶל מִקְדַּשׁ הַגְּבִינָה; וַיִּגְנֹב כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִן הַמְחֻתָּנִים חֲתִיכַת גְּבִינָה אַחַת, כִּי אָמַר: „הַבַּיִת לֹא יֵהָרֵס, אִם גַּם תֶּחְסַר בּוֹ חֲתִיכָה אַחַת! הֲלֹא רַק אַחַת הִיא!" אֲבָל כֵּן חָשַׁב כָּל צוֹעֲנִי בְּלִבּוֹ, וַיִּגְנֹב אִישׁ אִישׁ, עַד שֶׁלֹּא נִשְׁאַר מִכָּל הַבַּיִת מְאוּמָה. וַיָּבֹאוּ הֶחָתָן וְהַכַּלָּה אֶל בֵּית מִקְדַּשׁ הַדְּבַשׁ, אֲבָל גַּם שָׁם לָקַק אִישׁ־אִישׁ לְקִיקָה אַחַת עַד שֶׁלֹּא נִשְׁאַר מְאוּמָה, וְהֶחָתָן וְהַכַּלָּה לֹא נִשְּׂאוּ עַד הַיּוֹם הַזֶּה; וּמֵאָז חוֹגְגִים הַצּוֹעֲנִים אֶת חֲתֻנּוֹתֵיהֶם תַּחַת הַשָּׁמַיִם וּ„פֵּרֶעַן" לֹא יֶעְתַּר עוֹד לָתֵת מִקְדָּשׁ חָדָשׁ לְעַמּוֹ".

הַסִּפּוּר הַזֶּה מָצָא חֵן בְּעֵינֵי קְרִיצְבִּיָּה, וְהֶאֱמִינָה בּוֹ בְּתָם־לְבָבָהּ: דִּמְיוֹנָהּ הַנִּלְהָב לֹא הִסְתַּפֵּק בִּדְבָרִים מְצוּיִם וּרְגִילִים, וַיְחַפֵּשׂ רַק נִשְׂגָּבוֹת. אַךְ שְׁאֵלָה אַחַת נוֹלְדָה בְמֹחָהּ: „מִי גָּדוֹל מִמִּי? אִם „פֵּרֶעַן" אוֹ הַשֶּׁמֶשׁ, אוֹ הַלַּיְלָה? וְאוּלַי יֵשׁ עוֹד אֵל אֶחָד הַגָּדוֹל מִכֻּלָּם, אֵל הַמַּיְשִׁן אֶת הַלַּיְלָה, מַבְרִיחַ אֶת הַשֶּׁמֶשׁ מֵעַל הָרָקִיעַ, וּמִפָּנָיו יָרֵא „פֵּרֶעַן" וּמִסְתַּתֵּר בַּיָּם בְּתוֹךְ שִׁבְעָה רְקִיעִים?"...

אֲפִלּוּ פְּשֶׁרְבֶּר אֵינוֹ יוֹדֵעַ לַעֲנוֹת עַל הַשְּׁאֵלָה הַזֹּאת!... פְּשֶׁרְבֶּר יוֹדֵעַ אֶת הַכֹּל, הוּא מְסַפֵּר לָהּ אֲפִלּוּ מַה שֶּׁיַּעֲשֶׂה בְּקַרְקַע הַיָּם, בֵּין כּוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם; הוּא מֵבִין גַּם שְׂפַת הַסּוּסִים וְהַכְּלָבִים, הֶמְיַת הַנְּחָלִים וְצִפְצוּף הַחֲגָבִים; אֲבָל עַל הַשְּׁאֵלָה הַזֹּאת אֵין לוֹ תְּשׁוּבָה!...

וּבְלֵילוֹת עַל מִשְׁכָּבָהּ הָיְתָה מוֹצִיאָה אֶת רֹאשָׁהּ לִפְרָקִים מִבַּעַד הָאֹהֶל, וּמַבֶּטֶת אֶל כּוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם וְאֶל הַיָּרֵחַ – עֵין הַלַּיְלָה, – הַבּוֹטֵט עַל כָּל הָאֹהֶל, רַק לֹא עָלֶיהָ, – וּמְחַפֶּשֶׂת תְּשׁוּבָה עַל שְׁאֵלָתָהּ; צְרִיכָה הִיא לָדַעַת אֶת הַדָּבָר הַזֶּה! אִלּוּ יָדְעָה, מִי הוּא הָאֵל הַגָּדוֹל עַל כֻּלָּם -- הָיְתָה מִתְחַנֶּנֶת אֵלָיו, שֶׁיַּשְׁכִּיחַ מִלִּבָּהּ אֶת הַנַּעַר הַלָּבָן הַלָּז וְאֶת כָּל אֲשֶׁר שָׁם!... אוֹ אוּלַי יָעַץ אוֹתָהּ גַּם הוּא לִבְרֹחַ!...

אִלּוּ יָדְעָה אוֹתוֹ, כִּי אָז עָזְבָה אֶת כָּל הָאֵלִים וְכָרְעָה רַק לְפָנָיו וְהִתְפַּלְּלָה רַק אֵלָיו...

אֲבָל הָאֵלִים יוֹדְעִים אֶת כַּוָּנָתָהּ, עַל כֵּן אֵינָם רוֹצִים לְגַלּוֹת לָהּ אֶת הַסּוֹד, כְּדֵי שֶׁלֹּא תֶחְדַּל לְעָבְדָם... כֵּן; הַדָּבָר בָּרוּר בְּעֵינֶיהָ...

וּבֵין כֹּה הִגִּיעוּ יָמִים, שֶׁקְּרִיצְבִּיָּה צְרִיכָה הָיְתָה לִשְׁכֹּחַ אֶת הָאֵל הַנֶּעְלָם שֶׁהִיא מְבַקֶּשֶׁת. מַחֲשָׁבוֹת אֲחֵרוֹת מִלְּאוּ אֶת לְבָבָהּ: בַּיָּמִים הָאַחֲרוֹנִים עָשׂוּ לָהּ מַלְבּוּשִׁים חֲדָשִׁים יָפִים בְּטַעַם הַצּוֹעֲנִים; גַּם מַטְבְּעוֹת שֶׁל כֶּסֶף קָלְעוּ לָהּ בְּמִקְלְעוֹת שַׂעֲרוֹתֶיהָ; וּכְשֶׁבָּאוּ סָמוּךְ לְעִיר אַחַת, הִגִּיד לָהּ רֹאשׁ הָאֹהֶל, שֶׁהַיּוֹם תֵּצֵא בְתוֹךְ הָעִיר לְרַקֵּד רִקּוּדִים וְלָשִׁיר בַּשִּׁירִים. „לָמָּה?" – הִשְׁתּוֹמְמָה קְרִיצְבִּיָּה.

– יִתְּנוּ כֶּסֶף בְּעַד הַדָּבָר הַזֶּה! – לָחַשׁ לָהּ פְּשֶׁרְבֶּר בְּאָזְנֶיהָ.

קְרִיצְבִּיָּה הִשְׁתַּקְּעָה בְּמַחֲשָׁבוֹת. הִיא יָדְעָה עַד כֹּה רַק סִבָּה אַחַת, אֲשֶׁר הֵבִיאָה אֶת הַצּוֹעֲנִים לִגְנֵבָה מִשָּׁם; וְאֶת הַסּוֹד הַזֶּה גִּלָּה לָהּ פְּשֶׁרְבֶּר:

„פֵּרֶעַן" לֹא נֶעְתַּר עוֹד לִבְנוֹת לַצּוֹעֲנִים מִקְדָּשׁ חָדָשׁ, אַךְ נָתַן לָהֶם נְחֹשֶׁת, שֶׁיִּבְנוּ לָהֶם מִמֶּנָּה מִקְדָּשׁ כְּחֶפְצָם, וְגַם הִבְטִיחַ לַעֲשׂוֹת סְעֻדָּה גְדוֹלָה לְכָל הָאֹהָלִים לְיוֹם חֲנֻכַּת הַמִּקְדָּשׁ; סְעֻדָּה שֶׁתִּמָּשֵׁךְ הַרְבֵּה–הַרְבֵּה יָמִים, עַד נֶצַח. הֲלֹא עַל כֵּן יֵשׁ הַרְבֵּה צוֹעֲנִים מִשֵּׁבֶט הַכַּפָּפִים (Lingurari לִינְגוּרַרִי), שֶׁעוֹסְקִים בִּמְלֶאכֶת כַּפּוֹת־עֵץ – לַסְּעֻדָּה הַהִיא.

אֲבָל בְּנֵי הַיִּשּׁוּב בָּאִים וְקוֹנִים אֶת כְּלֵי הַנְּחֹשֶׁת מִן הָאֹהָלִים וְאֶת הַכַּפּוֹת מֵאֵת הַ„כַּפָּפִים" וּמִקְדַּשׁ הַנְּחֹשֶׁת לֹא יִבָּנֶה, וְהַסְּעֻדָּה לֹא תֵעָשֶׂה. עַל כֵּן יֵשׁ אֲשֶׁר יִתְקַצֵּף „פֵּרֶעַן" עַל הַצּוֹעֲנִים, אָז מֵתִים רַבִּים, רַבִּים מִיַּלְדֵי הַצּוֹעֲנִים, עֲשָׂרָה עֲשָׂרָה בַּיּוֹם.

אֲבָל לְפֵרֶעַן יֵשׁ אַרְבַּע נָשִׁים, וּשְׁמוֹתָן: אָבִיב, קַיִץ, חֹרֶף, סְתָו – וְהֵן חַיּוֹת רַק מִגְּנֵבָה, עַל כֵּן גַּם תִּגְנֹבְנָה אִשָּׁה מֵרְעוּתָהּ חֶלְקָן יְמֵיהֶן וְלֵילוֹתֵיהֶן, וְעַל כֵּן יִקְצְרוּ וְיַאַרְכוּ הַיָּמִים וְהַלֵּילוֹת חֲלִיפוֹת... הַנָּשִׁים הָאֵלֶּה תֵּרָאֶינָה לָנוּ לִפְעָמִים בִּתְמוּנַת עוֹרְבִים... גַּם הָעוֹרְבִים גַּנָּבִים הֵם... עַל כֵּן אוֹהֲבִים גַּם הַצּוֹעֲנִים אֶת הַגְּנֵבָה... וְכַאֲשֶׁר יִגְנֹב רֹאשׁ הָאֹהֶל יַלְדָּה אַחַת מִן הַיִּשּׁוּב, תְּפִיסֶנָה הַנָּשִׁים אֶת „פֵּרֶעַן" וְשָׁב אַפּוֹ מֵעַל הָאֹהֶל הַהוּא, וְלֹא יָמוּתוּ הַיְלָדִים, עוֹד"...

עַתָּה נוֹדְעָה לָהּ עוֹד סִבָּה אַחַת לִדְבַר הַגְּנֵבָה: עַל יָדָהּ יַרְוִיחוּ הַרְבֵּה כֶסֶף! הִיא לֹא הֵבִינָה, מַדּוּעַ לֹא יַרְוִיחוּ כֶסֶף עַל רִקּוּדָיו שֶׁל „פְּשֶׁרְבֶּר" וְיֶתֶר הַצּוֹעֲנִים הַקְּטַנִּים, אֲבָל בְּלִבָּהּ הָיְתָה שִׂמְחָה עַל הַדָּבָר: הִיא הִתְחִילָה לְהַרְגִּישׁ אֵיזֶה רֶגֶשׁ כָּבוֹד לְעַצְמָהּ, יְכוֹלָה הִיא לְהָבִיא רֶוַח לָאֹהֶל!

אֲבָל עוֹד יוֹתֵר מִזֶּה לָקַח אֶת לְבָבָהּ הָרַעְיוֹן, שֶׁהִיא תָבֹא הָעִירָה – „שָׁם"... בֵּין הַלְּבָנִים!

אוּלַי תִּמְצָא אֶת הַהוֹרִים, אֲשֶׁר נִשְׁאֲרוּ „שָׁם"!...

אוּלַי תִרְאֶה אֶת הַנַּעַר הַלָּז, שֶׁהִבְטִיחַ לָהּ הַרְבֵּה־הַרְבֵּה!...

דּוֹמֶה לָהּ, שֶׁלֹּא רָאֲתָה עוֹד עִיר מֵעוֹלָם!...

וּבְדִמְיוֹנָהּ הִיא בוֹרְאָה לְעַצְמָהּ מַחֲזוֹת וּתְמוּנוֹת מַרְהִיבוֹת לָזֶה, שֶׁהֵם קוֹרְאִים „עִיר וְיִשּׁוּב"...

הִיא יָדְעָה עַד כֹּה, שֶׁהָעִיר הוּא מוֹשָׁב שֶׁל בְּרוּאִים, הַשְּׂנוּאִים לֵאלֹהֵי הָאֹהֶל, שֶׁאֱלֹהֵי הָאֹהֶל לֹא יִשְׁלְחוּ עֲלֵיהֶם אֶת בִּרְכָתָם; שֶׁהֵם עֲבָדִים, אֲשֶׁר מָרְדוּ כְּבָר בְּכָל הָאֵלִים; שֶׁהֵם בּוֹנִים כָּל יְמֵיהֶם בִּנְיָנִים גְּבֹהִים לַעֲלוֹת לַשָּׁמַיִם; לְהִלָּחֵם בַּשֶּׁמֶשׁ וּבַכּוֹכָבִים!... אַךְ בְּכָל פַּעַם מַבִּיט עֲלֵיהֶם הָרָקִיעַ וּמוֹרִיד דִּמְעָה אַחַת עַל בִּנְיְנֵיהֶם... הַדִּמְעָה תֵּהָפֵךְ לְמַרְגָּלִית בְּהִירָה וְתִנָּפֵץ וְתַהֲרֹס אֶת כָּל בִּנְיְנֵיהֶם... הֵמָּה מַתְחִילִים לִבְנוֹת מֵחָדָשׁ, וְהָרָקִיעַ מְחַכֶּה–מְחַכֶּה וּמַמְתִּין עַד שֶׁיִּרְבּוּ הַבִּנְיָנִים, וְאַחֲרֵי כֵן מוֹרִיד עוֹד פַּעַם דִּמְעָה... הַדִּמְעָה תֵּהָפֵךְ עוֹד פַּעַם לְמַרְגָּלִית בְּהִירָה וְתִנָּפֵץ אֶת כָּל

אֲשֶׁר הֵם בּוֹנִים... וְאָז יַתְחִילוּ הַמּוֹרְדִים לְהִלָּחֵם עַל אֹדוֹת הַמַּרְגָּלִית... וְיִשָּׁפְכוּ דָם הַרְבֵּה – וּלְעוֹלָם לֹא יַגִּיעוּ אֶל הַשָּׁמָיִם...

כָּל זֶה יוֹדַעַת הִיא בְּבֵרוּר! פְּשַׁרְבַּר בְּעַצְמוֹ סִפֵּר לָהּ! הוּא לֹא יְשַׁקֵּר!...

הִיא יָדְעָה, כִּי אֵיבַת עוֹלָם שׂוֹרֶרֶת תָּמִיד בֵּין הָאֹהֶל וְהַמּוֹרְדִים הַלְּבָנִים, וְלֹא קָרָה עוֹד אַף פַּעַם אַחַת שֶׁהַצִּוְעֹנִים יָשׁוּבוּ מִן הָעִיר, וְלֹא יִהְיוּ מֻכִּים, פְּצוּעִים אוֹ, לְפָחוֹת, שִׁכּוֹרִים...

הִיא שִׁעֲרָה, שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁהַצִּוְעֹנִים שׁוֹתִים שָׁם מַיִם, יָשִׂימוּ הַמּוֹרְדִים בִּצְדִיָּה סַמִּים בַּכּוֹס... וְאוּלַי יוֹדְעִים הֵם אֵיזֶה לַחַשׁ לִלְחֹשׁ עַל הַכּוֹס... וּמִן הַסַּמִּים וְהַלַּחַשׁ, תֹּאבַד בִּינַת הַשּׁוֹתִים...

(עוֹד יָבֹא).

יְהוּדָה שְׁטֵינְבֶּרְג.

רַבֵּנוּ מֹשֶׁה בֶּן מַיְמוֹן

(הָרַמְבַּ"ם).

ג.

וְיָמִים רָעִים בָּאוּ לַיְּהוּדִים הָאֲנוּסִים בְּמָרוֹקוֹ, אֲשֶׁר קָרְאוּ לָהֶם „הַמֻּשְׁלָמִים הַחֲדָשִׁים". מוֹשְׁלֵי הָאָרֶץ הַקַּנָּאִים רָאוּ, כִּי רַבִּים מֵהֶם עוֹזְבִים אֶת הָאָרֶץ, וַיָּבִינוּ, כִּי שׁוֹאֲפִים הֵם לָשׁוּב לְדָת אֱלֹהֵיהֶם, וַיָּחֵלּוּ לְהַבִּיט עֲלֵיהֶם בְּשֶׁבֶט עֵינָיִם. וְכַאֲשֶׁר נוֹדַע לָהֶם, כִּי שׁוֹמְרִים הַיְּהוּדִים אֶת חֻקֵּי תוֹרָתָם בַּסֵּתֶר, תָּפְשׂוּ רַבִּים מִן הַיְּהוּדִים וַיְשִׂימוּם בַּבּוֹר וַיַּחֲרִצוּ עֲלֵיהֶם מִשְׁפַּט מָוֶת. גַּם הָרַב הַנִּכְבָּד רַבִּי יְהוּדָה אִבְּן שׁוֹשָׁן נִתְפַּשׂ בִּידֵי שָׂרֵי הַמַּלְכוּת וַיָּמָת עַל קִדּוּשׁ שֵׁם אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. אָז הִלְשִׁינוּ גַּם עַל רַבִּי מַיְמוֹן וּבְנֵי בֵיתוֹ, כִּי יְהוּדִים נִסְתָּרִים הֵם, וַיְשִׂימוּם בַּכֶּלֶא וַיְהִי כְּפֶשַׂע בֵּינָם וּבֵין הַמָּוֶת. אַךְ הֶחָכָם וְהַמְשׁוֹרֵר הָעַרְבִי אַבּוּ אַלְעֲרַב אִבְּן מְעִישָׁה, יְדִידוֹ שֶׁל רַבִּי מֹשֶׁה, חָשׁ לְעֶזְרָתָם וַיְדַבֵּר עֲלֵיהֶם טוֹבוֹת וַיָּעַד, כִּי שֶׁקֶר עָנוּ בָהֶם הַמַּלְשִׁינִים, וַיַּצִּילֵם מִמָּוֶת.

מִן הַיּוֹם הַהוּא וָהָלְאָה לֹא יָדַע רַבִּי מֹשֶׁה וְכָל בֵּית אָבִיו מְנוּחָה, וַיְבַקְשׁוּ לָהֶם דֶּרֶךְ לְהִמָּלֵט מֵאֶרֶץ הַדָּמִים הַזֹּאת. וּבְחֹדֶשׁ אִיָּר, בְּאַרְבָּעָה לַחֹדֶשׁ, בִּשְׁנַת תְּשַׁע מֵאוֹת וְעֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ לָאֶלֶף הַחֲמִישִׁי, יָרְדוּ כֻּלָּם בְּחֶשְׁכַת הַלַּיְלָה אֶל אַחַת הָאֳנִיּוֹת לָלֶכֶת לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.

וַיְהִי בָּעֲשִׂירִי לַחֹדֶשׁ וַתָּקָם סְעָרָה גְּדוֹלָה וַיִּזְעַף הַיָּם מְאֹד וְהָאֳנִיָּה חִשְּׁבָה לְהִשָּׁבֵר; וְכָל הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר בָּאֳנִיָּה יָרְאוּ יִרְאָה גְדוֹלָה מְאֹד, כִּי רָאוּ כִּי עוֹד מְעַט וְיָרְדוּ בִמְצוּלוֹת. וַיִּדֹּר רַבִּי מֹשֶׁה נֶדֶר לֵאמֹר: „אִם הַצֵּל יַצִּילֵנִי יְיָ וֶהֱבִיאַנִי בְשָׁלוֹם אֶל אַרְצוֹ, וְצַמְתִּי אֲנִי וּבֵיתִי וְכָל הַנִּלְוִים עָלַי בְּיוֹם הָרְבִיעִי וּבְיוֹם הָעֲשִׂירִי לַחֹדֶשׁ הַזֶּה, וְגַם אֶת בָּנַי אֲצַוֶּה לַעֲשׂוֹת כֵּן. וְכַאֲשֶׁר הִנֵּנוּ בַּיּוֹם הַזֶּה בּוֹדְדִים וַעֲזוּבִים מִכָּל עוֹזֵר מִבַּלְעֲדֵי יְיָ, כָּכָה אֵשֵׁב תָּמִיד בַּיּוֹם הַזֶּה בָּדָד וְנִפְרָד מֵעַל כָּל בְּנֵי הָאָדָם לִשְׁפֹּךְ שִׂיחִי רַק לִפְנֵי יְיָ לְבַדּוֹ".

וְהָאֳנִיָּה הָלְכָה הָלֹךְ לְדַרְכָּהּ; וְאַחֲרֵי עֲבֹר יֶרַח יָמִים, יְמֵי נְדוּדִים וּתְלָאָה רַבָּה בֵּין מִשְׁבְּרֵי יָם זוֹעֵף, בָּאָה הָאֳנִיָּה אֶל אַדְמַת הַקֹּדֶשׁ, וַתַּעֲמֹד לִפְנֵי חוֹף עַכּוֹ. וַיַּעַל רַבִּי מֹשֶׁה וְכָ׳ בֵּית אָבִיו בְּשָׁלוֹם עַל הַחוֹף בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי לְיֶרַח סִיוָן. אָז שָׁאֲפוּ רוּחַ הַדְּרוֹר אַחֲרֵי שְׁנוֹת הַיָּגוֹן וְהַפַּחַד וְהָעַבְדוּת אֲשֶׁר עָבְרוּ עֲלֵיהֶם בְּאֶרֶץ גָּלוּתָם הַמָּרָה; וַיֵּדְעוּ כִּי מֵעַתָּה יוּכְלוּ לַעֲבֹד אֶת אֱלֹהֵיהֶם כִּלְבָבָם וּלְהִתְפָּאֵר בְּשֵׁם יִשְׂרָאֵל בְּגָלוּי. וַתִּמָּלֵא נֶפֶשׁ רַבִּי מֹשֶׁה שִׂמְחָה וָגִיל וַיְקַבֵּל עָלָיו וְעַל זַרְעוֹ לַעֲשׂוֹת אֶת הַיּוֹם הַזֶּה לְיוֹם חַג וּמִשְׁתֶּה לִשְׂמֹחַ בּוֹ וְלָתֵת מַתָּנוֹת לָאֶבְיוֹנִים.

וַעֲדַת יִשְׂרָאֵל הַדַּלָּה אֲשֶׁר בְּעַכּוֹ קִבְּלָה אֶת הַנּוֹדְדִים הַנִּכְבָּדִים הָאֵלֶּה בְּשִׂמְחָה וּבְכָבוֹד גָּדוֹל. וְהֵמָּה נָחוּ מֵעֲמַל הַדֶּרֶךְ וַיָּחֹגּוּ שָׁם אֶת חַג הַשָּׁבֻעוֹת. אָז אָמַר רַבִּי מַיְמוֹן לַעֲלוֹת יְרוּשָׁלַיְמָה הוּא וּבֵיתוֹ וּלְבַקֵּר שָׁם בַּמְּקוֹמוֹת הַקְּדוֹשִׁים. וּבְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הָיוּ אָז מְהוּמוֹת וּבִלְבּוּלִים, וְהַדְּרָכִים הָיוּ בְּסַכָּנָה. אַךְ הֵמָּה, בְּאַהֲבָתָם אֶת הָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה, לֹא שָׂמוּ לֵב אֶל הַסַּכָּנָה הַנִּשְׁקֶפֶת לָהֶם בְּמַסָּעָם זֶה, וַיֵּצְאוּ לְדַרְכָּם. אֲרֻכָּה וְקָשָׁה הָיְתָה הַנְּסִיעָה הַזֹּאת, וּתְלָאוֹת וּפְחָדִים רַבִּים מְצָאוּם בַּדֶּרֶךְ, וְאַךְ בְּחֵרֶף נֶפֶשׁ בָּאוּ עַד יְרוּשָׁלַיִם בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי לְיֶרַח חֶשְׁוָן וַיֵּשְׁבוּ בָהּ שְׁלֹשָׁה יָמִים. וְאַחַר הָלְכוּ חֶבְרוֹנָה לְנַשֵּׁק עֲפַר קִבְרוֹת אֲבוֹתֵינוּ בִּמְעָרַת הַמַּכְפֵּלָה, וּלְהוֹדוֹת לַייָ חַסְדּוֹ עַל כָּל חֲסָדָיו אֲשֶׁר גְּמָלָם. וַיִּהְיוּ גַּם שְׁנֵי הַיָּמִים הָאֵלֶּה, יוֹם הַשִּׁשִּׁי וְיוֹם הַתְּשִׁיעִי לְיֶרַח הֶשְׁוָן, לִימֵי חַג לְרַבִּי מֹשֶׁה וּבֵיתוֹ.

וּבַיָּמִים הָהֵם הָיְתָה אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בִּידֵי הַנּוֹצְרִים, אֲשֶׁר עָלוּ עַל הָאָרֶץ וַיִּקָּחוּהָ בְּחַרְבָּם וּבְקַשְׁתָּם מִידֵי מֶמְשֶׁלֶת טוּרְקִיָּה הַמֻּשְׁלְמִית; וּמִסְפַּר הַיְּהוּדִים הַיּוֹשְׁבִים בָּהּ הָיָה מְעַט מְאֹד, אַךְ כְּאֶלֶף מִשְׁפָּחוֹת מְפֻזָּרוֹת וּמְפֹרָדוֹת בְּכָל עָרֵי הָאָרֶץ, וְהָאֲנָשִׁים פְּשׁוּטִים, מִבְּנֵי דַלַּת הָעָם וְרֵיקִים מִתּוֹרָה וְחָכְמָה וְחַיֵּיהֶם חַיֵּי עֹנִי וּמַחְסוֹר. וַיַּרְא רַבִּי מַיְמוֹן וּבְנֵי בֵיתוֹ, כִּי אֵין לָהֶם בָּאָרֶץ מָקוֹר לְמִחְיָתָם, גַּם אִישׁ אֵין בָּהּ לְהִתְרוֹעֵעַ אִתּוֹ וּלְהֶגוֹת יַחַד בַּתּוֹרָה וּבַחָכְמָה, וַיַּחְלִיטוּ לָלֶכֶת אַרְצָה מִצְרַיִם, הִיא אֶרֶץ הַהַשְׂכָּלָה וְהַחֹפֶשׁ בַּיָּמִים הָהֵם.

וַיֵּרְדוּ מִצְרָיְמָה.
אָז מָלְאוּ לְרַבִּי מֹשֶׁה שָׁלֹשׁ וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה.

וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הַיּוֹשְׁבִים בְּמִצְרַיִם רַבִּים מְאֹד בַּיָּמִים הָהֵם, וַעֲדוֹת גְּדוֹלוֹת וְנִכְבָּדוֹת לָהֶם בְּעָרֵי הָאָרֶץ: בְּאַלֶּכְּסַנְדְּרִיָּה, בְּבוּלְבַּיִס, הִיא צֹעַן, וּבִבִירַת מִצְרַיִם הַחֲדָשָׁה, הִיא אַלְקָהִירָה; מִלְּבַד הָעֵדָה הַחֲשׁוּבָה אֲשֶׁר יָשְׁבָה מִשָּׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת בְּמִצְרַיִם הָעַתִּיקָה הִיא פֻּסְטַט הַקְּרוֹבָה. וּמַלְכֵי מִצְרַיִם מַלְכֵי חֶסֶד וַיֵּשְׁבוּ הַיְּהוּדִים בְּצִלָּם לָבֶטַח וַיִּסְחֲרוּ אֶת הָאָרֶץ וַיִּרְבּוּ וַיַּעֲשִׁירוּ מְאֹד. וּלְכָל הַיְּהוּדִים אֲשֶׁר בְּעָרֵי מִצְרַיִם הָיָה רֹאשׁ אֶחָד, אֲשֶׁר יֵצֵא וַאֲשֶׁר יָבֹא לִפְנֵיהֶם בַּחֲצַר הַמַּלְכוּת, הוּא הַ„נָּגִיד", וּמִשְׂרָתוֹ כְּמִשְׂרַת „רֹאשׁ הַגּוֹלָה" אֲשֶׁר בְּבָבֶל. וַיְהִי הַנָּגִיד מְמַנֶּה רַבָּנִים וְחַזָּנִים לְכָל הָעֵדוֹת, וְעֹז וְשִׁלְטוֹן בְּיָדוֹ לַעֲנֹשׁ אֶת הַחוֹטְאִים בְּקֶרֶב בְּנֵי עַמּוֹ, עֹנֶשׁ כֶּסֶף וְעֹנֶשׁ הַגּוּף, וְלֶאֱסֹר בְּבָתֵּי הָאֲסוּרִים כְּאַחַד מְשׁוֹפְטֵי הַמֶּמְשָׁלָה.

וְאוּלָם בְּטוּב לַיְּהוּדִים בָּאָרֶץ הַזֹּאת, עָזְבוּ אֶת לִמּוּדֵי הַתּוֹרָה, וַיְהִי כָּל חֶפְצָם רַק לַעֲשׂוֹת עֹשֶׁר. יוֹדְעֵי הַתּוֹרָה הָיוּ מְעַטִּים בָּאָרֶץ וַחֲכָמִים, אֲשֶׁר יָדְעוּ לְהָרִים אֶת רוּחַ הָעָם, לֹא נִמְצְאוּ בְּתוֹכָם.

אָז בָּא מִצְרַיְמָה רַבִּי מֹשֶׁה וּבֵית אָבִיו וַיָּשֶׂם מוֹשָׁבוֹ בְּעִיר פֻּסְטַט הָעַתִּיקָה. וַיִּשָּׁמַע תּוֹרָתוֹ וְחָכְמָתוֹ הִגִּיעַ עַד רָאשֵׁי הַקְּהִלּוֹת הַגְּדוֹלוֹת וַיְקַדְּמוּ פָנָיו בְּכָבוֹד וַיְשִׂימוּהוּ לָהֶם לְרֹאשׁ.

כַּאֲשֶׁר הוּנַח לוֹ מֵעֲמָלוֹ וּמִנְּדוּדָיו הָרַבִּים, שָׂם אֶת לִבּוֹ לְהַרְבִּיץ תּוֹרָה וּלְהָפִיץ דַּעַת בְּקֶרֶב הַיְּהוּדִים וַיֶּאֱסֹף אֶת כָּל חַכְמֵי הָעֵדָה וַיָּאצֶל מֵרוּחוֹ עֲלֵיהֶם וַיְתַקְּנוּ תַּקָּנוֹת טוֹבוֹת לִבְנֵי עַמָּם לְמַעַן אֲשֶׁר יֵלְכוּ בְּדַרְכֵי הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוָה. וּבְעַד עֲבוֹדָתוֹ הָרַבָּה לְטוֹבַת בְּנֵי עַמּוֹ לֹא לָקַח רַבִּי מֹשֶׁה כָּל שָׂכָר, וַיְחַיֶּה אֶת נַפְשׁוֹ בִּסְחַר אֲבָנִים טוֹבוֹת, אֲשֶׁר הִשְׁתַּתֵּף בּוֹ עִם רַבִּי דָוִד אָחִיו. וַיְהִי רַבִּי דָוִד נוֹסֵעַ לֶעָרִים וְלַאֲרָצוֹת רְחוֹקוֹת בְּעִסְקֵי מִסְחָרָם וְרַבִּי מֹשֶׁה הִקְדִּישׁ אֶת רֹב עִתּוֹתָיו לַתּוֹרָה וְלַחָכְמָה אֲשֶׁר אָהֵב.

אַךְ לֹא אָרְכוּ יְמֵי הַטּוֹבָה הָאֵלֶּה לְרַבִּי מֹשֶׁה; כִּי בְטֶרֶם עָבְרוּ יְרָחִים אֲחָדִים לְשִׁבְתּוֹ בָּאָרֶץ, אֲשֶׁר אָמַר, כִּי יִמְצָא בָהּ מְנוּחָה וְהִנֵּה הִקִּיפוּהוּ צָרוֹת וּתְלָאוֹת רַבּוֹת: כִּי מֵת עָלָיו רַבִּי מַיְמוֹן אָבִיו הָאָהוּב; אַחַר כֵּן בָּאוּ עָלָיו מַחֲלוֹת, הֶפְסֵד מָמוֹן וּרְדִיפוֹת שׂוֹנְאָיו חִנָּם, וּלְסוֹף בָּאָה עָלָיו הָרָעָה הַגְּדוֹלָה מִכָּל רָעָה שֶׁעָבְרָה עָלָיו מִיּוֹם הֱיוֹתוֹ, כִּי רַבִּי דָוִד אָחִיו, שֶׁנָּסַע בָּאֳנִיָּה לְרֶגֶל מִסְחָרוֹ, טָבַע בְּיָם הֹדּוּ, וּבְיָדוֹ הָיָה מָמוֹן רַב שֶׁלּוֹ וְשֶׁל אֲחֵרִים, וְהִנִּיחַ אַחֲרָיו אַלְמָנָה וּבַת קְטַנָּה. כַּאֲשֶׁר הִגִּיעָה הַשְּׁמוּעָה הָרָעָה הַזֹּאת לְאָזְנֵי רַבִּי מֹשֶׁה, חָלָה מֵרֹב צַעַר בְּמַחֲלָה קָשָׁה, וְלֹא יָכֹל לָרֶדֶת מֵעַל מִטָּתוֹ בְּמֶשֶׁךְ שָׁנָה תְמִימָה. כִּי אָהוֹב אָהַב רַבִּי מֹשֶׁה אֶת אָחִיו אַהֲבָה עַזָּה וְנֶאֱמָנָה.

אָז בָּאָה הָעֵת לְרַבֵּנוּ מֹשֶׁה לְחַפֵּשׂ לוֹ בְעַצְמוֹ מָקוֹר לְמִחְיָתוֹ וּלְמִחְיַת בֵּית אָחִיו. וַיָּשֶׂם פָּנָיו אֶל חָכְמַת הָרְפוּאָה, אֲשֶׁר לָמַד בִּנְעוּרָיו, וַיָּחֶל לְרַפֵּא חוֹלִים. אָמְנָם לֹא רַב הָיָה מִסְפַּר הַחוֹלִים הַבָּאִים לִשְׁאֹל בַּעֲצָתוֹ, כִּי טֶרֶם יָצָא שְׁמוֹ לִתְהִלָּה כְּרוֹפֵא גָּדוֹל, אַךְ מַחְסוֹר לֹא יָדַע עוֹד. וַיַּקְדֵּשׁ אֶת עִתּוֹתָיו הַפְּנוּיוֹת לַתּוֹרָה וַיָּשֶׂם אֶת לִבּוֹ לְכַלּוֹת אֶת עֲבוֹדָתוֹ הַגְּדוֹלָה אֲשֶׁר עָבַד בָּהּ הַרְבֵּה בִּימֵי נְדוּדָיו, הוּא חִבּוּרוֹ הַגָּדוֹל פֵּרוּשׁ הַמִּשְׁנָה וַיְכַלֵּהוּ בִּמְלֹאת לוֹ שָׁלֹשׁ וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה.

וְהַחִבּוּר הַנִּפְלָא הַזֶּה הַכָּתוּב עַרְבִית הִתְפַּשֵּׁט בְּכָל הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר בְּנֵי עַמֵּנוּ דִבְּרוּ שָׁם בִּשְׂפַת עֲרָב, וַיֵּצֵא שֵׁם לִמְחַבְּרוֹ כְּשֵׁם אֶחָד מִגְּדוֹלֵי יִשְׂרָאֵל.

וּבַיָּמִים הָהֵם וְרָעָה חֲדָשָׁה בָּאָה עַל הַיְּהוּדִים אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ תֵּימָן, כִּי אַחַד הַמּוֹשְׁלִים שָׁם קָם וַיִּגְזֹר גְּזֵרַת שְׁמָד עַל הַיְּהוּדִים הַיּוֹשְׁבִים בְּאַרְצוֹ וַיַּכְרִיחֵם לַעֲזֹב אֶת דָּתָם. וַיְהִי כִּי שָׁמְעוּ רַבָּנֵי תֵימָן וּגְדוֹלֶיהָ אֶת שֵׁמַע רַבֵּנוּ מֹשֶׁה, וַיַּעַרְכוּ אֵלָיו מִכְתָּב אָרֹךְ וַיּוֹדִיעוּהוּ אֶת כָּל הָרָעָה, אֲשֶׁר מָצְאָה אֶת בְּנֵי עַמָּם.

אָז קָם רַבֵּנוּ מֹשֶׁה וַיַּעֲרֹךְ אֶל אֶחָיו הָאֻמְלָלִים אִגֶּרֶת אֲרֻכָּה לְדַבֵּר עַל לִבָּם וּלְנַחֲמָם, כִּי יוֹסִיפוּ אֹמֶץ בְּאַהֲבָתָם אֶת אֱלֹהֵיהֶם וְתוֹרָתוֹ. הָאִגֶּרֶת הַזֹּאת כְּתוּבָה בְּחָכְמָה רַבָּה וּבְאַהֲבָה עַזָּה לְעַמּוֹ, הִיא „אִגֶּרֶת תֵּימָן" הַנִּפְלָאָה, וּדְבָרֶיהָ עָשׂוּ רֹשֶׁם גָּדוֹל עַל הַיְּהוּדִים הָעֲשׁוּקִים וְהַנִּרְדָּפִים עַל תּוֹרָתָם בְּעָרֵי תֵימָן, וַיּוֹסִיפוּ אֹמֶץ בֶּאֱמוּנָתָם וַיִּשְׂאוּ אֶת כָּל הַצָּרוֹת הָעוֹבְרוֹת עֲלֵיהֶם בִּגְבוּרָה וּבִמְנוּחַת נֶפֶשׁ.

וְלֹא אָרְכוּ הַיָּמִים וְשֵׁמַע חָכְמָתוֹ הַגְּדוֹלָה שֶׁל רַבֵּנוּ מֹשֶׁה הִגִּיעַ עַד חַצְרוֹת הַמְּלָכִים וַיְגַדְּלוּהוּ מוֹשְׁלֵי אֶרֶץ וַיְכַבְּדוּהוּ מְאֹד. אָז זָכַר אֶת אֶחָיו בְּנֵי תֵימָן הַלְּחוּצִים וְהָעֲשׁוּקִים חִנָּם, וַיָּקָם לָהֶם לְמֵלִיץ וַיְדַבֵּר עֲלֵיהֶם טוֹבוֹת וַיִּתְחַנֵּן בַּעֲדָם אֶל מוֹשְׁלֵי תֵימָן, וְלֹא נָח וְלֹא שָׁקַט עַד אֲשֶׁר הוֹשִׁיעָם מִלַּחַץ אוֹיְבֵיהֶם. וּלְמִן הָעֵת הַהִיא דָּבְקוּ אַחֵינוּ אֵלֶּה לְאַהֲבָה אוֹתוֹ וּלְכַבֵּד שְׁמוֹ מְאֹד עַד כִּי הִזְכִּירוּ אֶת שְׁמוֹ בִּתְפִלַּת הַקַּדִּישׁ, כַּכָּבוֹד אֲשֶׁר נַעֲשָׂה לִפְנִים לְרֹאשׁ הַגּוֹלָה, וַיִּהְיוּ אוֹמְרִים: „יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵיהּ רַבָּא . . . בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְרַבָּנָא מֹשֶׁה בַּר מַיְמוֹן" (יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמוֹ הַגָּדוֹל . . . בְּחַיֵּיכֶם וּבִימֵיכֶם וּבְחַיֵּי רַבֵּנוּ מֹשֶׁה בֶּן מַיְמוֹן).

וְרַבָּנֵי יִשְׂרָאֵל וּגְדוֹלָיו הִכִּירוּ לָדַעַת אֶת גֹּדֶל עֶרְכּוֹ שֶׁל רַבִּי מֹשֶׁה וְאֶת צִדְקַת מִשְׁפָּטָיו בְּדִינֵי הַתּוֹרָה, וַיִּפְנוּ אֵלָיו בְּשַׁאֲלוֹתֵיהֶם הַשּׁוֹנוֹת, וְהוּא לֹא מָנַע טוּבוֹ מֵאִישׁ וַיַּעַן לְכָל שׁוֹאֲלָיו כַּקָּטָן כַּגָּדוֹל בַּעֲנָוָה וּבְחִבָּה; וְגַם טִרְדוֹתָיו הָרַבּוֹת וּמַחֲלוֹתָיו הַקָּשׁוֹת לֹא עֲצָרוּהוּ מֵהָשִׁיב אֶת שׁוֹאֲלָיו דְּבָרִים רַבִּים וּנְעִימִים וּמְלֵאִים חָכְמָה עֲמֻקָּה; וַיִּהְיוּ דְבָרָיו כְּדִבְרֵי הָאוּרִים לְכָל רַבָּנֵי הַדּוֹר הַהוּא.

(סוֹף יָבֹא).

יִגְאָל הַכַּרְמְלִי.

הַיֶּלֶד עַל הָעֵין *).

פֶּלֶג, פֶּלֶג, פֶּלֶג־אוֹר,
הוֹי, יָדַעְתִּי אֵי בֵיתֶךָ!
מִן הַסֶּלַע, מִן הַחוֹר
הֵן יָפוּצוּ פֹּה מֵימֶיךָ.

אַךְ בּוֹ חֹשֶׁךְ כְּמוֹ בִתְהוֹם,—
לֹא, לֹא טוֹב בְּעֵינַי מְעוֹנֶךָ;
אַף עַל כֵּן אֶל אוֹר הַיּוֹם
כֹּה יָרוּצוּ חִישׁ גַּלֶּיךָ.

אַךְ אִמָּא אוֹמְרָה: „בֶּן־חֵן!
„שָׁם עָמֹק, עָמֹק בַּחוֹר,
„שֶׁמִּמֶּנּוּ קוֹפֵץ עַיִן
„מֵי הַבְּדֹלַח, יֵשׁ אוֹר, אוֹר;

„אַבְנֵי־אֵשׁ שָׁם עַל הַר פָּז,
„וּפְנִינִים תְּטֹפְנָה זוּ,
„וּבְמַעֲמַקֵּי זְהַר־רָז
„גַּמָּדִים שׁוֹמְרִים סָבִיב“...

שְׁמוּאֵל בֶּן־צִיּוֹן.

---

*) עַל פִּי Wolrad Eigenbrodt.

פֶּרַח נִפְלָא *).

(אַגָּדָה).

הָאָבִיב בָּא. וּבַגַּן הַקָּטָן, אֲשֶׁר עַל יַד אַחַד הַבָּתִּים, יָשְׁבוּ צִפֳּרִים אֲחָדוֹת עַל עַנְפֵי עֵץ רַעֲנָן וַתְּצַפְצֵפְנָה בְּקוֹל נָעִים מְאֹד; וְהַפְּרָחִים הָרַכִּים אֲשֶׁר בַּגָּן הֵפִיצוּ רֵיחַ נֶחְמָד מִסָּבִיב. וְיֶלֶד אֶחָד קָטֹן, בַּעַל תַּלְתַּלִּים שְׁחוֹרוֹת כָּעוֹרֵב, עָמֵל בְּכָל כֹּחוֹ לְתַקֵּן אֶת הַסֻּכָּה הַקְּטַנָּה, אֲשֶׁר הָרַס הַחֹרֶף בְּזַעֲמוֹ בְּיוֹם סוּפָה וּסְעָרָה. אַךְ הָעֲבוֹדָה קָשְׁתָה עָלָיו מְאֹד, וַיַּעֲזֹב אֶת הַסֻּכָּה, וַיָּרָץ אֶל הָעֵץ הָרַעֲנָן הַקָּרוֹב, וַיָּחֶל לְטַפֵּס עָלָיו; וַתְּמַהֵרְנָה הַצִּפֳּרִים וַתְּרִימֶינָה כָנָף וַתִּתְעוֹפֵפְנָה אֶל כָּל עֵבֶר.

מִן הֶחָצֵר הַקְּרוֹבָה הַבִּיטָה אֶל הַיֶּלֶד אִשָּׁה זְקֵנָה וּמְכֹעֶרֶת מְאֹד. וְהַיֶּלֶד הַקָּטָן בַּעַל הַתַּלְתַּלִּים הַשְּׁחוֹרוֹת לֹא יָדַע אֶת הָאִשָּׁה וְלֹא עָשָׂה לָהּ כָּל רָע, כִּי הָיָה הָיָה הַיֶּלֶד

*) עַל פִּי ה. לוּה.

יֶלֶד טוֹב מְאֹד וְלֹא עָשָׂה מֵעוֹדוֹ רָעָה לְאִישׁ. וַתְּעַוֶּה הַזְּקֵנָה אֶת פָּנֶיהָ הַמְכֹעָרִים וַתַּרְעֵם בְּקוֹלָהּ הַצָּרוּד וַתִּקְרָא: הוֹי, עִבְרִי קָטֹן וְנִבְזֶה! רֵד מַהֵר מֵעַל הָעֵץ!

הַיֶּלֶד יָרַד מֵעַל הָעֵץ וַיֵּשֶׁב לוֹ עַל הַסַּפְסָל אֲשֶׁר בַּסֻּכָּה וַיֵּבְךְּ מָרָה. וּדְמָעוֹת יָרְדוּ מֵעֵינָיו וַתִּשְׁתַּפֵּכְנָה עַל לְחָיָיו.

וּבִמְבוֹא הַסֻּכָּה עָמְדָה שׁוֹשַׁנָּה רַכָּה וְנִפְלָאָה מְאֹד; וַיָּרֶם הַיֶּלֶד הַבּוֹכֶה אֶת עֵינָיו אֶל הַשּׁוֹשַׁנָּה הָרַכָּה אֲשֶׁר אָהַב מְאֹד, וַיַּרְא וְהִנֵּה גָּבִיעַ חָדָשׁ מִתְרוֹמֵם מֵעַל לְכָל גְּבִיעֵי הַשּׁוֹשַׁנָּה, אֲשֶׁר רָאָה מִתְּמוֹל שִׁלְשׁוֹם, וְעֵין עֲלֵי הַגָּבִיעַ הֶחָדָשׁ כְּעֵין תְּכֵלֶת הַשָּׁמַיִם בְּיוֹם בָּהִיר. וַיְמַהֵר הַיֶּלֶד וַיִּקְרַב אֶל הַשּׁוֹשַׁנָּה לְהִתְבּוֹנֵן אֶל הַגָּבִיעַ הֶחָדָשׁ וַתֵּרֶד אַחַת מִדִּמְעוֹתָיו וַתִּפֹּל עַל הַגָּבִיעַ. פִּתְאֹם נִפְתַּח הַגָּבִיעַ וּמִתּוֹכוֹ יָצְאָה אִשָּׁה יָפָה אַחַת בַּעֲלַת תַּלְתַּלִּים שְׁחוֹרִים. וְקוֹמַת הָאִשָּׁה כְּאֶצְבַּע קְטַנָּה וְעַל רֹאשָׁהּ הַזְּהִירָה דִּמְעַת הַיֶּלֶד. וְהָאִשָּׁה גָּדְלָה מֵרֶגַע לְרֶגַע וַתִּגְדַּל מְאֹד וַתִּגְבַּהּ מִקּוֹמַת אִישׁ. וְהַדִּמְעָה אֲשֶׁר הָיְתָה עַל רֹאשָׁהּ נֶהֶפְכָה וַתְּהִי לְכֶתֶר גָּדוֹל וְנֶהְדָּר עָשׂוּי אֲבָנִים טוֹבוֹת.

וַתֵּפֶן הָאִשָּׁה אֶל הַיֶּלֶד וַתֹּאמֶר בְּקוֹל נָעִים וָרַךְ מְאֹד: דִּמְעָתְךָ, בְּנִי, דָּפְקָה עַל דַּלְתוֹתַי וַתְּסַפֵּר לִי אֶת יְגוֹן לִבְּךָ וָאָבוֹא אֵלֶיךָ לְסַפֵּר לְךָ סִפּוּרִים וּלְגָרֵשׁ אֶת הָעֶצֶב מִלִּבְּךָ הַטּוֹב. וְאַתָּה אַל נָא תִבְכֶּה, בְּנִי, וְאַל תִּירָאֵנִי, כִּי אִם עַמְּךָ, עַם יִשְׂרָאֵל, הִנְנִי וְרָחֵל שְׁמִי. וַאֲנִי אוֹהֶבֶת אוֹתְךָ מְאֹד.

וַיִּשְׁאָלֶנָּה הַיֶּלֶד וַיֹּאמַר: וְאֵיכָה זֶה נֶהֶפְכָה דִּמְעָתִי לְכֶתֶר? וַתְּסַפֵּר לוֹ הָאִשָּׁה לֵאמֹר: כָּל דִּמְעָה אֲשֶׁר תֵּרֵד מֵעֵין יֶלֶד עִבְרִי בְּשָׁמְעוֹ חֶרְפַּת עַמּוֹ, תֵּהָפֵךְ וְתִהְיֶה לְאֶבֶן טוֹבָה, וְדִמְעָתְךָ נָפְלָה עַל רֹאשִׁי וַתְּהִי לְכֶתֶר. וְהָיָה בְּשׁוּב עַם יִשְׂרָאֵל אֶל אַרְצוֹ, אֲשֶׁר גֹּרַשׁ מִמֶּנָּה, וְעָשִׂיתִי לִי מַרְבַד מִפְּנִינִים וַאֲבָנִים טוֹבוֹת וְאֶת הַכֶּתֶר הַזֶּה אָשִׂים עַל רֹאשִׁי. אֲבָל עוֹד לֹא קָרוֹב הַיּוֹם הַהוּא, כִּי לֹא רַבִּים עוֹד הַיְלָדִים הַטּוֹבִים כָּמוֹךָ הַבּוֹכִים בְּשָׁמְעָם חֶרְפַּת עַמָּם. וְאַתָּה הֲלֹא שָׁמַעְתָּ מִפִּי אִמְּךָ הַטּוֹבָה, כִּי כַאֲשֶׁר חָרְבָה יְרוּשָׁלַיִם לָקַח הָאֱלֹהִים מִשְּׂרִידֵי חָרְבוֹת הַהֵיכָל הַקָּדוֹשׁ וַיַּעַשׂ לוֹ כַּד גְּדוֹלָה, וְאֶל הַכַּד הַזֹּאת תֵּאָסַפְנָה כָּל הַדְּמָעוֹת אֲשֶׁר תֵּרַדְנָה עֵינֵי הַגּוֹלִים בְּזָכְרָם אֶת צִיּוֹן; וְכַאֲשֶׁר תִּמָּלֵא הַכַּד עַל כָּל גְּדוֹתֶיהָ, יִשְׁפֹּךְ הָאֱלֹהִים אֶת הַדְּמָעוֹת עַל רָאשֵׁי שׂוֹנְאֵי יִשְׂרָאֵל, וְהָיָה לְנַחַל גָּפְרִית בֹּעֵרָה, וְהַיְּהוּדִים יָשׁוּבוּ אָז בְּשִׂמְחָה אֶל אַרְצָם וְאֶל מוֹלַדְתָּם.

— הֶאָח! מַה טּוֹב וּמַה נָּעִים יִהְיֶה אָז! — קָרָא הַיֶּלֶד בַּעֲלִיצוּת נֶפֶשׁ.

— כֵּן, אָז יִהְיֶה נָעִים מְאֹד... אֲבָל הַגֶּד־נָא לִי, בְּנִי, הֶחָפֵץ אַתָּה, כִּי אֲסַפֵּר לְךָ לְעֵת עַתָּה סִפּוּרִים יָפִים? וַאֲנִי יוֹדַעַת סִפּוּרִים יָפִים רַבִּים מְאֹד מְאֹד.

— כֵּן — קָרָא הַיֶּלֶד בְּשִׂמְחָה, — סַפְּרִי, סַפְּרִי! אֲנִי אוֹהֵב מְאֹד לִשְׁמֹעַ סִפּוּרִים.

אז ספרה לו רחל ספורים רבים נעימים מאד. ואיש עברי זקן ישב אז בסכה וישמע את כל ספורי האשה ויכתבם בספר.

אביאסף.

ידיעות שונות.

מהירות בעלי החיים. — וואולוג (חכם בתורת בעלי החיים) אנגלי אחד חקר לדעת את מהירות בעלי החיים השונים ומצא:

כי אם יעמידו יחד את כל הולכי על ארבע, אשר על כדור הארץ, להתחרות במרוצה יזכה בפרס הראשון זרזיר המתנים (מין כלב ציד מהיר ברגליו. ראה „עולם קטן“ שנה שניה גליון שביעי, מאמר „הכלב“), שהוא יכול לרוץ חמש מאות שבעים ושלש סז'ן (הסז'ן מדה רוסית — שבע רגל) ברגע (מינוטה) אחד. אחריו הסוס המהיר; הוא יכול לעבר מרחק של חמש מאות שלשים ושנים סז' ברגע אחד. אחריו — נמר־הגמל (ז'ירף) העובר ארבע מאות ושנים עשר מטר ברגע אחד. אחריו — הנמר, העובר שלש מאות תשעים וארבעה מטר ברגע אחד; אחריו הצבי הצפוני העובר שלש מאות שמונים ושנים מטר ברגע; אחריו הזאב העובר מאתים וששים ואחד ולאחרונה הארנבת העוברת מרחק של מאה ושמונים ואחד מטר ברגע.

מן עוף כנף הראשונה היא היונה המהירה המעופפת מרחק של חמש מאות וחמשים סז'ן ברגע אחד; אחריה האלבטרוס (מין צפור הים).

בדגים המהיר מכלם הוא הדולפין (מין תנין הים), השוחה ועובר בשעה מרחק של שבעה עשר פרסאות הים (כשלשים ואחת ורסטה רוסית), אחריו הלכים (לאכם семга) העובר שלשה עשר פרסאות, ואחריו החלק (הארינג селедка) העובר בשעה שנים עשר פרסאות הים.

גם הלויתן (וואללפיש кит) למרות גדלו וכבדו, יכול לעשות דרך של ארבעה עשר פרסאות הים בשעה.

קני במבוק.

לחברינו הקוראים ה„עולם קטן"

הנה פה בעיר ויטבסק נוסדה אגודה של נערים בשם „ילדי ציון", ואנחנו עם כל חברינו, תלמידי החדר המתקן, מתאספים בכל שבת ושבת אל בית אחד החברים וקוראים בספרי „תושיה" וגם את ה„עולם קטן" המכתבים והספורים, ואנחנו מדברים רק עברית גם בחוץ, וגם בבתינו עם הורינו. ומפיצים אנחנו גם את המרקאות של הקפה הלאומית. עתה אנחנו מודיעים לכם, חברינו, כי ב„המליץ" מצאנו הצעה אחת, כי כל הנערים תלמידיה חדרים הכותבים במחברות, לא ישליכו אותן החוצה אחרי נמרם אותן ולא יקרעו אותן, כי אם יאספו אותן אחת לאחת, וכאשר ינדל מספרן ימכרון ואת כסף מחירן ישלחו אל „הקופה הלאומית". כל חברינו אשר באנדתנו החליטו לעשות כן. עתה אנחנו מודיעים לכם, חברינו היקרים, את החלטתנו זאת, וגם אתם עשו כמונו.

משה קצנלנבונן, בן אחת עשרה שנה.
אברהם מרון, בן אחת עשרה שנה.

לחברינו קוראי „העולם קטן"!

באנו לבשר לקוראי „העולם קטן" הקטנים, כי אנחנו נערי בית הספר העברי אשר בעירנו נאספנו לאגודה אחת בשם „אגדת נערי ציון" ועשינו לנו לחק להרחיב ידיעות השפה העברית ודבורה בין חברינו, גם לאסף נדבות לה„קפה הלאמית" ונתאסף יחד ביום השבת אחרי ארחת הצהרים, ואחד מאחינו קורא לפני החברים מספורי „העולם קטן" וגם דברי הימים למר „בן־יהודה". כותב הטורים האלה הוא מזכיר האגודה והקורא לפניה, מהעתון „עולם קטן" וכבר קרא לפני החברים הספורים: שמואל קמחי, מעשה בכדור אדום, הכלב, היתום ועוד, הספורים הפיקו רצון השומעים. והקורא דברי ימי ישראל לפני האגודה הוא היושב ראש מנחם מ. רבינוביץ. האגודה נוסדה זה כששה שבועות. חברי האגודה הם כעת חמשה ועשרים נערים, כן ירבו. למען נהיה לאות לכל נער בני ישראל שיעשו כמונו כתבנו את הדברים האלה לקוראי עתוננו.

אריה ליב קיכוביץ, המזכיר.
מנחם רבינוביץ הראש.

לקוראי ה„עולם קטן"!

במוצש"ק שושן פורים העבר ערכו הציונים בעירנו נשף ילדים „עברי", אשר ענג מאד את כל הנאספים, כגדולים כקטנים. הנשף הזה נעשה באולם הקלוב הגדול, אשר בעירנו. המון רב מאד נאסף על הנשף הזה, יותר משמנה מאות איש, ואנשים רבים מלאו גם את הפרוזדור וגם את הרחוב, יען כי האולם צר היה מהכיל עוד ולא יכלו להשיג להם כרטיסי־הכניסה. הנשף החל ברב פאר והדר בשעה השמינית בערב, בו לקחו חלק בראש תלמידי החדר ה„עברי" של המורה מר מאיר מגרנוט, אשר זה כשנה בא לעירנו מאה"ק. כאשר הורם המסך שר החזן המפואר מר מסטוב עם להקת משורריו ובלוית המנגנים בכלי שיר את השיר הלאמי ה„תקוה" וכל הקהל עמד על רגליו עד אשר הורם המסך. אחרי כן הופיעו על הבמה תלמידי החדר של מר מגרנוט לבושים כלם בבגדים לאמים, אשר הכינו להם מתחלה לתכלית זו, וכלי מחרשה בידיהם ודגלים, וישירו שירים לאומים ערבים ונעימים. אשר ערבו מאד לאזני השומעים. אח"כ הציגו לפני הנאספים חזיון אחד, אשר ערך המורה מר מ. מגרנוט: „עבודת האכר בארץ ישראל". החזיון משך את לב כל הרואים במחזה, כי הילדים הצטינו מאד וימלאו את תפקידם באופן מאד נעלה. ועל פי בקשת הקרואים הציגו את החזיון הזה עוד פעם. אחרי תם החזיון קראו הרבה ילדים וילדות בטוב טעם וברגש שירים עברים של משוררים ידועים בעל פה. ביחוד היטיבה לקרא הילדה מרים מגרנוט, ילדה כבת חמש או שש שנים; היא קראה בטוב טעם ודעת שירים אחדים זה אחר זה (הילדה הזאת מדברת רק עברית) וגם הילד הלצר קרא ברגש. אח"כ היתה תהלוכה נהדרה מאד מבנים ובנות וישירו שירים נעימים מאד המושרים בארץ ישראל: „עוד ארצנו לא אבדה", „חושו, אחים, חושו!" „אלהים אל דמי לך", „שיר ערש" ועוד.

בכלל הדבור העברי הצח, היוצא מפי הילדים הקטנים, עשה רשם נעים מאד על לבות השומעים וכל הקהל הרב לא חדל זמן רב לקרא: הידד!, יחי מגרנוט!! לסוף הגיד הד"ר ברוק דברים אחדים על אדות הנשף, כי במקום תמונות ערפל, אשר צריך היה להראות לפני הנאספים, לפי הפרוגרמה, ואשר מאיזו סבה לא יכלו להראותן, הראו תמונות נבונות, כי הילדים האלה מחיים הם את שפתנו ומהם תקוה, כי הם יחיו גם את עמנו ואת ארצנו. דבריו מצאו חן מאד בעיני כל השומעים. ובשעה השתים עשרה נפרדו הנאספים לביתם שמחים וטובי לב.

ויטבסק, משה כהן.

לקוראי ה„עולם קטן"!

רגילים אנחנו, חברי הקטנים לשחק בשחוק האגוזים בחג ומה טוב ויפה היה לו החלפנו את השחוק הזה בשחוק תוי ה„קפה הלאומית". נקנה נא כל אחד סכום תוים לפני החג, ונשחק בזכית תוים, ומי אשר יזכה בסכום הגון של תוים, ישתכר בשנים: ראשונה, כי יעניק מכספו את הקפה הלאומית; והשנית, כי יוכל לפאר בה את ספריו ומחברותיו.

ברגשי כבוד
יצחק אייזיק ווקסלר
איזמאיל, תלמיד המחלקה הראשונה בהגמנזיה.

המו"ל: הוצאת „תושיה" בורשה.
העורכים: א. ל. בן־אביגדור וש. ל. גרדון.
כתבת ה„עולם הקטן":
КНИГОИЗДАТЕЛЬСТВО „ТУШІЯ", ВАРШАВА.
Verlag „TUSCHIJAH", Warschau.

ביבליותיקה לבני הנעורים.

I. לילדים:

אגדות, שיחות, פנטסיות, בדיחות, משלים, שירים וספורים (בנקוד).

171 נומרים (מנוקדים).

מחיר כל נומר 4 ק׳. פארטא לכל חוברת או לשלש ביחד 2 ק׳; כל 5 נומרים בכרך קטן אחד מכורך בבד אדום מחירו 25 ק׳. פארטא 4 ק׳; כל 10 נומרים בכרך אחד מכ׳ 50 ק׳. פארטא 6 ק׳; כל 15 נומרים בכרך אחד מכורך הדר בבד 75 ק׳. פאר׳ 10 ק׳. מחיר כל אגדות ישראל מאת י. ב. ל ב נ ר (מאשר מטעה״מ, פורמט קטן) ח״א מכורך הדר 1,15 ר׳, פארטא 14 קאפ׳; ח״ב בשני כרכים מכורך הדר כ״א 1.05 ר׳. פארטא לכ״א 14 ק׳. מחיר ילקוט ספורים (י״ד ספורים) מאת י. ב. ל ב נ ר (מאשר מטעה״מ) 56 ק׳. מכורך הדר 70 ק׳. פארטא 10 ק׳.

II. לנערים:

אגדות, ספורים, מחזות, ציורים, הסטורים, ביוגרפיות, ספרי מסע ועוד.

91 נומרים.

מחיר כל נומר 6 ק׳. פארטא לאחד או לשנים 2 קאפ׳; כל 5 נומרים מכו׳ בבריכה יפה 40 ק׳. פארטא 6 ק׳; כל 10 נומרים מכ׳ הדר 80 קאפ׳. פארטא 10 קאפ׳.

מחיר מגבורי האמה בשני כרכים מכורך הדר:
כרך ראשון 1,45 פארטא 20 קאפ׳.
כרך שני 80 קאפ׳, פארטא 10 קאפ׳.

Издательство „Тушія", Варшава.
Verlag „Tuschijah", Warschau.

בע״פ: נובוליפקי 7, מעון 9.

ביבליותיקה לבני הנעורים (הוצאת „תושיה"):

I לילדים:

1) קובץ שיחות קטן (שיחה) מאת ר. נוסטפסון, תר' נ. פינס. 2) ידידי המלך עמינדב (שיחה)—הנ"ל, תר' הנ"ל. 3) הרועה ובת המלך (אגדה)—הנ"ל, תר' י. ב. לבנר. 4) א] המלך אשר שנתו נגזלה, ב] פרחי ששון (אגדות)—הנ"ל, תר' הנ"ל. 5) ארבעים שודדים (אגדה ערבית)—תר' מ. סילמן. 6) שלשה אחים (שיחה)—ר. גוסטפסון, תר' נ. פינס. 7) רחוב הזהב (אגדה עברית)—ל. ויזל, תר' י. ב. לבנר. 10—8) א] עשר ואשר, ב] גדול העליליה (אגדות ערביות)—תר' הנ"ל. 11, 12) א] גמול ישרים או רחוב מיזל, ב] הרמב"ם והעלם האלם (אגדות עבריות)—ל. ויזל, תר' הנ"ל. 13) ההבצלות (ספור)—רוטשיק, תר' נ. פינס. 14) הכליף החסידה (אגדה) — הויף. תר' י. ב. לבנר. 15) א] פרעה מלך מצרים (ספור הסטורי) — ד'ספירל, ב] בלב־ים (אגדה מדרשית)—תר' הנ"ל, 16) איש בלי לב (אגדה אנגלית)—תר' א. ליבושיצקי. 17) הדיג והדגה (אגדה בחרוזים) — א. ס. פושקין, תר' הנ"ל. 18) ל"ג בעומר (ספור) — ש. דינר. 19) הכלה האמתית (אגדה) — האחים גרים, תר' ש. ברמן. 20) יוחנן הנאמן (אגדה) — הנ"ל, תר' הנ"ל. 22, 21) א] תרח אוהב הכסף ספור התהלים), ב] עשיר אמלל (אגדה) —תר' מ. סילמן. 23) המלך שלמה זמשחקי השח־מט (אגדה מזרחית) — תר' א. ב.. 24) לב אבן (אגדה עברית) —ל. פיליפזון, תר' פ. קפלן. 25) אח ואחות (ספור)—תר' הנ"ל. 26) גלית הנדיב (ספור)—תר' א. ליבושיצקי. 27) לבנת שלג (אגדה)—האחים גרים, תר' ש. ברמן. 28) השד ושלש שערות הזהב (אגדה) — הנ"ל, תר' הנ"ל. 29) א] בית היער, ב] הנחש הלבן (אגדות)—הנ"ל, תר' הנ"ל. 30) א] הברקת, ב] אשר ועני (ספורים)—י. ב. לבנר. 54—31) כל אגדות ישראל (חלק א', 24 חוברות) — הנ"ל. 55) ילד מצל (שיחה)—א. ברוסילובסקי. 58—56) משלי ילדים (3 חוברות) — שלמון. 59,60) מעשה בנבוכדנצר שנהפך לדב (ספור) — י. צ. לוין. 75—61) למען אחי הקטנים (ציורים מקוריים ומתרגמים, 15 חוברות) — א. ליבושיצקי. 76 — 78) מיגון לשמחה (ספור)—כ. שמידט, תר' י. ב. לבנר. 79) ימים מקדם (ספור) — מ. הורליק. 80) ילדים עובדים (ג' ספורים: 1] יעקב, 2] זמימה, 3] רחבות)—י. גרזובסקי. 90 — 81) שיחות ילדים (10 חוברות) — י. שטינברג. 93—91) למך ולמך (ספור־אגדה)—י. צ. לוין. 95—94) נח בתבה (ספור־אגדה) — הנ"ל, 97—96) העצמות היבשות (ספור־אגדה) — הנ"ל. 99—98) הפחה

הרועה (אגדת בני קדם) — תר' ב. רובינזק. 100) מעשה בבן מלך (אגדה)—הנ"ל. 101) א] החסידה, ב] החידה (אגדות)—האחים גרים, תר' ש. ברמן. 102) א] קטן הנבון, ב] זלפה החכמה, ג] המסחר הטוב (אגדות)—הנ"ל, תר' הנ"ל. 103) א] מלך הר הזהב, ב] שלומית ושלמה (אגדות)—הנ"ל—הנ"ל. 104) א] ארון הזכוכית, ב] החתן השודד (אגדות)—הנ"ל, תר' הנ"ל. 105) עפר האילים (אגדה) —הנ"ל, תר' הנ"ל. 106) בת יחידה (ספור)—תר' א. ליבושיצקי. 107) המזמרת הקטנה (ספור)—תר' הנ"ל. 108) א] המשורר העני, ב] דבורה הזקנה (ספורים)—תר' הנ"ל. 109) מעשה בשלטן אחד (אגדה ערבית) —תר' הנ"ל. 110) א] המלאך הגואל, ב] הכוכבים שאבדו (פנטסיות)—תר' הנ"ל. 155—111) כל אגדות ישראל (חלק ב', 45 חוב')—י. ב. לבנר. 156) צפור־הזהב (אגדה)—האחים גרים, תר' ש. ברמן. 157) החוט אמיץ הלב (אגדה) — הנ"ל, תר' הנ"ל. 158) רמוצה (אגדה)—הנ"ל, תר' הנ"ל. 159) א] כפה אדומה, ב] הקציעה (אגדות)—הנ"ל, תר' הנ"ל. 160) רעת האוזים (אגדה) — הנ"ל, תר' הנ"ל. 163—161) בני המלך והלביא (אגדה מזרחית, ג' חוב') — תר' ה. ד. רוזנשטיין. 164) דבורה (אגדה) — תר' פ. קפלן. 165) אי־הסוף (אגדה)—תר' א. רוזט. 166) חכמה נפלאה (ספור)—תר' חיים רבינוביץ. 167,168) א] רבי אליעזר בן הורקנוס (תולדה)—י. מיוחס, ב] מעשה באיש מופת (ספור) — ק. ל. סילמן. 169, 170) שולמית (אגדה, מימי שלמה מלך ישראל)—י. שטינברג. 171) א] גבה מעל גבה (משל), ב] המנדרין והבגדריזון (בדיחה)—תר' י. ב. לבנר.

מחיר כל נומר 4 ק'. פאר' לכל חוברת או לשנים ביחד 2 ק'; כל 5 נומרים בכרך קטן אחד מכ' בבד אדום החיוה 25 ק'. פאר' 4 ק'; כל 10 נומרים בכרך אחד מכ' 50 ק'. פאר' 6 ק'; כל 15 נומרים בכרך אחד מכורך הדר בבד 75 ק'. פאר' 10 ק'.

מחיר כל אגדות ישראל מאת י. ב. לבנר (מאשר מעמה"ב) (פורמט קטן) ח"א מכ' הדר 1.15 ר'. פאר' 14 קאפ', ח"ב בשני כרכים מכ' הדר כ"א 1.05 ר'. פארטא לכ"א 14 קאפ'.

מחיר ילקוט ספורים (י"ח ספורים) מאת י. ב. לבנר (מאשר מעמה"ם) 56 ק', מכ' הדר 70 ק'. פאר' 10 ק'.

II לנערים:

1] א—ב) מלחמת אחים (ספור ע"פ ז. הוגא). י. ב. לבנר.
2] ג) אגריפס הראשון (ציור הסטורי). א. ז. רבינוביץ.
3] ד—ה) השבוי בקוקז (ספור. טולסטוי) תר' הנ"ל.
4] ו—י) המוהיקני האחרון (ספור ע"פ קופר). י. ב. לבנר.
5] יא—יג) אי כורניא (ספור מסע ע"פ מיין־ריד). א. ז. רבינוביץ.
6] יד) בני משה (אגדה). ל. מקלר.
7] טו) הנדחים בירכתי צפון (ספור־מסע). תר' מ. ס. איזנשטדט.
8] טז—כ) מגבורי האומה (תולדות ישראל ע"י ביוגרפיות) 5 חוברות: 1) עזרא ונחמיה; 2) שמעון הצדיק וחוניו בנו; 3) יהודה המכבי; 4) שמעון בן שטח ושלומית אחותו; 5) הלל הבבלי (הזקן). ש. ברמן.
9] כא—כה) בן המלך והעני (ספור ע"פ מרק טוען). 5 חוברות. י. גרזובסקי.
10] כו—כט) האח העור (ספור ע"פ גרן). 4 חוברות. י. ב. לבנר.
11] ל) הצעד הראשון (ספור). תר' פ. קפלן.
12] לא—לה) מחיי הטבע (ספורים מחיי החיות, פ. ברנדל): 5 חוברות. תר' י. גרזובסקי.
13] לו—נ) מגבורי האומה (כנ"ל) 15 חוברות: 6) רבן גמליאל הזקן; 7) אלעזר בן חנניה הכהן ויוחנן בן לוי מגוש חלב; 8) רבי יוחנן בן זכאי 9) רבן גמליאל דיבנה; 10) רבי יהושע בן חנניה; 11) רבי טרפון; 12) רבי ישמעאל בן אלישע; 13) רבי עקיבה בן יוסף, 14) שמעון בר־כוכבא; 15) רבי מאיר; 16) רבן שמעון בן גמליאל; 17) רבי שמעון בן יוחאי; 18) רבי יוסי בן חלפתא; 19) רבי יהודה הנשיא, הוברת א'; 20) רבי יהודה הנשיא, חוברת ד'. ש. ברמן.
14] נא—נב) הנודד דקין (ספור, ה. אמיציס). 2 הוב'. תר' א. ליבושיצקי.
15] נג—נד) ברונא הנודד (ספור). תר' א. הייבשוביץ.
16] נה) שני המלכים (ספור). תר' ב. רובינזק.
17] נו) נחל דמעה (אגדה קוקזית). תר' הנ"ל.
18] נז—נח) יונת המלכה (אגדה). תר' מ. רודיוב.
19] נט—ס) חכמת העמים (מספורי לבולי). תר' י. גרזובסקי.
20] סא—ע) מגבורי האומה (כנ"ל) 10 חוברות: 1) רבי הנינא בן חמא; 2) רב (אבא אריכא); 3) הנ"ל; 4) שמואל (ירחינאי); 5) רבי יוחנן בן נפחא; 6) הנ"ל; 7) רבי שמעון בן לקיש (ריש לקיש); 8) רב הונא ורב יהודה; 9) רבי אבוהו; 10) רבה ורב יוסף. שלמה ברמן.
21] עא—עג) 1) אהבת אם (ספור), 2) יחזקאל (ספור). י. שטינברג.
22] עד) 1) שכולה, 2) כתב הזבובים, 3) האח והאחות, 4) החסיד והחסידה (מעשיות). הנ"ל.
23] עה) 1) שרח בת אשר, 2) צפורה (אגדות). י. שטינברג.
24] עו) 1) חץ תשועה, 2) מלת פלאים (אגדות). הנ"ל.
25] עז) 1) תמרים של חמשה עשר, 2) גזר הדין (אגדות). הנ"ל.
26] עח,עט) 1) צחוק שפתים (ספור), 2) האשף (ספור). י. ב. לבנר.
27] פ) במקום דרשה (מחזה לילדים). י. ח. טביוב.
28] פא) נשף פורים (מחזה לילדים במערכה אחת). מ. מונסביץ.
29] פב) החמסן הקטן (חזיון בעלילה אחת וחמשה מחזות). מ. הורליק.
30] פג—פד) מוכר נער רע (חזיון בשמונה עשר מחזות). תר' הנ"ל.
31] פה) העניים (חזיון בעלילה אחת וחמשה מחזות). תר' י. מ. זלקינד.
32] פו—צ) מחיי הטבע (ספורים מחיי החיות, פ. ברנדל). תר' י. גרזובסקי.
33] צא) מחיי הילדים בארץ ישראל (ספורים). חמדה בן־יהודה.

מחיר כל נומר 6 ק'. פאר' לאחד או לשנים 2 ק'; כל 5 נומרים מכ' בכריכה יפה 40 ק'. פאר' 6; כל 10 נומרים מכ' הדר 80 ק'. פאר' 10 ק'.

Издательство „ТУШІЯ", Варшава. — Verlag „TUSCHIJAH", Warschau.

Herausgeber u. Eigenthümer: Verlag „Tuschijah". Verantwortlicher Redacteur S. M. Laser. Druck von Josef Fischer in Krakau.